

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510100; 5111000-3.03
2021 йил “4” июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйруқ
2021 йил “4” июн

ТЕРАПИЯ: ИЧКИ КАСАЛЛИКЛАР МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500 000 -	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510 000 -	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналишлари:	5510100 - 5111000 -	Даволаш иши Профессионал таълим (5510100 -Даволаш иши)

Тошкент -2021

Тузувчилар:

- Жаббаров А.А.** ТТА 2-сон факультет ва госпитал терапия кафедраси
мудири, тиббиёт фанлари доктори, доцент
- Набиева Д.А.** ТТА 1-сон факультет ва госпитал терапия кафедраси
мудири, тиббиёт фанлари доктори, доцент
- Касимова М.Б.** ТТА 1-сон факультет ва госпитал терапия кафедраси
катта ўқитувчиси
- Мирзаева Г.П.** ТТА 2-сон факультет ва госпитал терапия кафедраси
ассистенти

Тақризчилар:

- Хамраев А.А.** 2-сон ички касалликлари кафедраси мудири,
тиббиёт фанлари доктори, профессор
- Собиров М.О.** Тошкент Давлат Стоматология институти, 2- йуналишли
терапевтик фанлар кафедраси мудири, тиббиёт фанлари
номзоди, доцент

-

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилди.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасалараро Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйхати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Ички касалликлар – кенг тарқалган касалликларнинг этиологияси, патогенези, таснифи, клиник кечиши, лаборатория, асбоб-ускуналар, клиник кўрсатмалар ёрдамида ташхис қўйиш, оқибати, асоратлари, олдини олиш чоралари, кечиктириб бўлмайдиган ҳолатларда тезкор ёрдам кўрсатиш, мустақил равишда текшириш ўтказиш, ишга лаёқатлилигини билиш, даволаш асосларини ўргатадиган модул бўлиб, умумий амалиёт шифокори-бакалавр мутахассислигига оид тафаккур ва дунёқарашни шакллантиришда катта аҳамиятга эгадир.

Ушбу модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалаврият таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Ушбу модул дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнида қўллаган ҳолда, талабани назарий маълумотидан амалий кўникмаларни бажаришга ўргатиб, орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.

Модулни ўқитиш учун гистология, одам анатомияси, ички касалликлар модуллари назарий замин бўлиб хизмат қилади. Ички касалликлар модули кейинчалик бошқа клиник модуллар учун назарий замин бўлиб хизмат кўрсатади.

2.Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади- ички касалликларнинг турли вариантларида, шунингдек, баъзи кенг тарқалган касалликларнинг атипик кечишида, кам учрайдиган касалликларнинг типик кечишида клиник ташхис қўйиш ва уни асослашни, улар асоратларини олдини олиш ва стандартлар асосида даволаш кўникмасини шакллантириш.

2.2. Модулнинг вазифалари

- ички касалликлар этиологияси, патогенези, клиникаси, таснифи, клиник кўринишлари, қиёсий ташхислаш, асоратлари, давоси ва профилактикаси бўйича билимларни шакллантириш;
- аъзолар системаси бўйича касаллардан анамнез йиғиш ва текширишлар ўтказиш малакасини ривожлантириш;
- касалликларнинг асосий клиник мезонларини аниқлашни ўргатиш;
- талабаларда дастлабки ва клиник ташхис қўйиш, текшириш режаси ва врач тактикасини тузиш;
- лаборатор ва инструментал текшириш усуллари натижаларини интерпретация қилишни ўргатиш;

- беморга комплекс даво буюриш ва даво самарадорлигини аниқлаш жараёнларини ўргатиш.

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

6-семестр якунида:

Талаба:

- энг кўп тарқалган нафас олиш аъзолари ва юрак қон-томир касалликларининг этиологияси, патогенези, классификацияси, клиникаси, асоратларини билиш, касалликка ташхис қўйиш, текширув ва комплекс даволаш режасини тузиш;
- балғамни бактериологик экиш, плевра бўшлиғини пункцияси, бронхография, спирография, бронхоскопия, эхокардиография, юрак қон томирлари доплерографияси рақамли рентгенография, компьютер томография, ядро-магнит резонанс томография, ангиография ва юрак катетеризацияси тўғрисида **тасаввурга эга бўлиши**;
- беморлардан анамнестик маълумотларни йиға билиш (касаллик ва ҳаёт анамнези). Физикал текширув усулларига асосланган ҳолда беморларни органлар бўйича умумий кўрикдан ўтказиш;
- тахминий ташхисни шакллантириш ва асослаш, беморни текшириш режасини тузиш;
- умумий клиник лаборатор текширувлар натижаларини: умумий қон ва сийдик таҳлили, қоннинг биохимик таҳлили, умумий балғам таҳлили, натижаларини интерпретация қила олиш;
- клиник ва якуний ташхис қўйиш, ташхисни асослаш, режали давони тавсия этишни, касаллик асоратлари ва уларнинг олдини олишни **билиши ва улардан фойдалана олиши**;
- юрак қон-томир тизими касалликларини текшириш;
- беморни профессионал сўроқ ва кўрикдан ўтказиш;
- нафас олиш ҳамда юрак қон-томирлари тизими касалликларида инструментал текширув усуллари: кўкрак қафасининг рентгенографияси, ташқи нафас фаолиятини текшириш, пикфлуометрия, қон босимини тўғри ўлчаш, ЭКГ олиш ва натижани интерпретация қилиш, ЭхоКГ текшируви натижаларини таҳлил қилиш;
- касаллик тарихини тўғри юритиш **каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.**

8-семестр якунида:

Талаба:

- энг кўп тарқалган ревматологик, гастроэнтерологик, нефрологик, касалликларининг этиологияси, патогенези, классификацияси клиникаси, асоратларини билиш, қиёсий таққослаш, касалликка ташхис қўйиш, текширув ва комплекс даволаш режасини тузиш;
- артроскопия, тери-мушак лоскути биопсияси, меъда-ичак трактини эндоскопик текшируви, умумий ва экскретор урография, буйрак артериялари ангиографияси қорин бўшлиғи пункцияси тўғрисида **тасаввурга эга бўлиши;**
- беморлардан анамнестик маълумотларни йиға билиш (касаллик ва ҳаёт анамнези), физикал текширув усулларига асосланган ҳолда беморларни органлар бўйича умумий кўрикдан ўтказиш;
- тахминий ташхисни шакллантириш ва асослаш, беморни текшириш режасини тузиш;
- умумий клиник лаборатор текширувлар натижаларини: умумий қон ва сийдик таҳлили, қоннинг биохимик таҳлили, ошқозон ширасини текшириш, тимол ва сулема синамалари, Зимницкий ва Нечипоренко синамаларини копрограмма, ахлатнинг бактериологик экма натижаларини интерпретация қила олиш;
- клиник ва якуний ташхис қўйиш ва асослаш, режали даволашни тавсия этишни, касаллик асоратлари ва уларнинг олдини олишни **билиши ва улардан фойдалана олиши;**
- ревматологик, гастроэнтерологик, нефрологик касалликлар билан оғриган беморларни текшириш;
- беморни профессионал сўроқ ва кўрикдан ўтказиш;
- қоннинг умумий, биохимик иммунологик, серологик таҳлили, синовиал суюқлик таҳлили натижаларини интерпритация қилиш, меъда-ичак трактини эндоскопик текшируви, барийли рентгенография, умумий ва экскретор урография, ички аъзолар УТТ текшируви натижалари асосида хулоса қилиш;
- касаллик тарихини тўғри юритиш **каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.**

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

6-семестр:

1-мавзу. Гипертония касаллиги. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини ва электрокардиограммани интерпретация қилиш, касаллик асоратлари, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

2-мавзу. ЮИК. Миокард инфаркти. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини ва электрокардиограммани интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси. ЮИК миокард инфаркти атипик кечиш вариантлари. Эрта ва кечки асоратлари. Кардиоген шок. Ўткир чап қоринча етишмовчилиги. Тезкор терапия.

3-мавзу. Юрак ритм ва ўтказувчанлигининг бузилиши. Юрак аритмиялари. Касалликнинг этиологияси, патогенези, таснифи, клиникаси, текшириш услубларини ўрганиш, ЭКГ таҳлили, даволаш стандартлари ва профилактикаси. Юрак блокадалари. Этиологияси, патогенези, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, ЭКГ таҳлили, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

4-мавзу. Ўткир ревматик иситма. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар жавобларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

5-мавзу. Юрак митрал ва аортал нуқсонлари. Юрак митрал нуқсонлари. Касалликнинг этиологияси, патогенези, гемодинамикаси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, инструментал текширувлар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари. Юрак аортал нуқсонлари. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, инструментал текширувлар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари.

6-мавзу. Инфекцион эндокардит. Этиология, патогенез, таснифи, клиникаси, диагностикаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари.

7-мавзу. Кардиомиопатиялар (КМП). Дилатацион КМП, гипертрофик КМП, рестриктив КМП. Этиология, патогенез, таснифи, клиникаси, диагностикаси. Даволаш стандартлари.

8-мавзу. Сурункали юрак етишмовчилиги (СЮЕ). Ўткир ва сурункали юрак етишмовчилиги. Этиология, патогенез, таснифи, клиникаси, диагностикаси. Даволаш усули. Ўткир қон айланиш етишмовчилигида шошилиш терапия

7-8 семестр:

1-мавзу. Ревматоид артрит. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

2-мавзу. Серонегатив спондилоартритлар. Реактив артритлар. Псориатик артрит. Этиология, патогенез, таснифи, кечиши, клиникаси, асоратлари, диагностикаси, диагностик мезонлари. Бехетерев касаллиги. Этиологияси, патогенези, таснифи, кечиши, клиникаси, асоратлари, диагностикаси, диагностик мезонлари, даволаш стандартлари.

3-мавзу. Подагра. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси. Парҳезнинг аҳамияти.

4-мавзу. Системали қизил югурик. Этиология, патогенез, таснифи, кечиши, клиникаси, асоратлари, диагностикаси, диагностик мезонлари, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари.

5-мавзу. Ошқозон ва 12 бармоқли ичак яра касаллиги. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, касалликнинг асоратлари, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

6-мавзу. Сурункали гепатит. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

7-мавзу. Жигар циррози. Жигар етишмовчилиги. Этиологияси, патогенези, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари. Жигар етишмовчилиги. Жигар комасида шошилиш терапия.

8-мавзу. Гломерулонефритлар. Касалликнинг этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари ва профилактикаси.

9- мавзу. Нефротик синдром. Этиологияси, патогенези, таснифи, клиникаси, текшириш усуллари ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларини интерпретация қилиш, даволаш стандартлари.

10-мавзу. Сурункали буйрак касаллиги. Этиологияси, патогенези, таснифи, клиникаси, текшириш услубларини ўрганиш, лаборатор таҳлиллар натижаларининтерпретация қилиш, даволаш стандартлари.

3.2. Модулдаги амалий машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар рўйхати:

6-семестр:

1-мавзу. Бронхитлар.

2-мавзу. Пневмониялар

3-мавзу. Гипертония касаллиги

4-мавзу. Симптоматик артериал гипертензилар

5-мавзу. Атеросклероз

6-мавзу. ЮИК: Стенокардиялар

7-мавзу. ЮИК. Миокард инфаркти

8-мавзу. ЮИК. Миокард инфаркти атипик кечиши. Эрта ва кечки асоратлари

9-мавзу. Юрак ритм бузилиши

10-мавзу. Юрак ўтказувчанлигининг бузилиши

11-мавзу. Ўпка юраги. Нафас етишмовчилиги

12-мавзу Ўткир ревматик иситма

13-мавзу. Юрак митрал нуқсонлари

14-мавзу. Юрак аортал нуқсонлари

15-мавзу. Инфекцион эндокардит

16-мавзу. Кардиомиопатиялар

17-мавзу. Миокардит ва перикардитлар

18-мавзу. Сурункали юрак етишмовчилиги

7-8 семестр:

1-мавзу. Ревматоид артрит

2-мавзу. Деформацияловчи остеоартроз

3-мавзу. Серонегатив спондилоартритлар

4-мавзу. Реактив артритлар

5-мавзу. Подагра

6-мавзу. Бириктирувчи тўқиманинг диффуз касалликлари: системали қизил югурик

- 7-мавзу.** Бириктирувчи тўқиманинг диффуз касалликлари: системали склеродермия, дерматомиозит
- 8-мавзу.** Тизимли васкулитлар: Тугунчали периартериит, Гудпасчер синдроми, Вегенер гранеламатози
- 9-мавзу.** Тизимли васкулитлар: Носпецифик аортаартериит. Шенлейн-Генох касаллиги.
- 10-мавзу.** Остеопороз
- 11-мавзу.** Гастритлар
- 12-мавзу.** Ошқозон ва 12 бармоқли ичак яра касаллиги
- 13-мавзу.** Сурункали холецистит
- 14-мавзу.** Сурункали гепатит
- 15-мавзу.** Жигар циррози. Жигар етишмовчилиги
- 16-мавзу.** Сурункали панкреатит
- 17-мавзу.** Сурункали энтерит. Сурункали колит
- 18-мавзу.** Носпецифик яралли колит
- 19-мавзу.** Сурункали пиелонефрит
- 20-мавзу.** Ўткир гломерулонефрит
- 21-мавзу.** Сурункали гломерулонефрит
- 22-мавзу.** Нефротик синдром
- 23-мавзу.** Буйрак амилоидози
- 24-мавзу.** Сурункали буйрак касаллиги

3.2.2. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида талабалар кенг тарқалган ички аъзолар касалликларига нозологик классификациялар, лаборатор ва инструментал усуллар ҳамда диагностик меъзонлардан ёрдамида клиник ташхис қўйиш, стандартлар асосида

даволаш ва даво самарадорлигини назорат қилиш, касаллик асоратларини олдини олиш, кечиктириб бўлмайдиган ҳолатларда тезкор ёрдам кўрсата олиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйхати:

6-семестр:

1. Артериал қон босимни ўлчаш техникасини ўзлаштириш.
2. Нозологияларда ЭКГ да патологик ўзгаришларни таҳлил қилиш.
3. Нозологияларда пикфлуометрия ўтказиш.
4. Ангиноз статусда шошилиноч ёрдам кўрсатиш.
5. Миокард инфарктиди шошилиноч ёрдам кўрсатиш.

7-8-семестр:

1. Бўғим бурчагини аниқлаш.
2. Бўғим айланасини ўлчаш.
3. Кушелёвский 1,2,3 синамаларини аниқлаш.
4. Сурункали буйрак касаллигида коптокчалар фильтрацияси тезлигини ҳисоблаш. (Коккрофт-Голт формуласи).
5. Сурункали буйрак касаллигида коптокчалар фильтрацияси тезлигини ҳисоблаш. (Коккрофт-Голт формуласи).
6. Нефротик кризда шошилиноч ёрдам кўрсатиш.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК 1¹. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК 3. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;

УК 4. Касбий ва ижтимоий фаолиятнинг ҳар хил турларида гуманитар, табиий, тиббий-биологик ва клиник модулларнинг услубларини амалиётда қўллаш;

УК 5. Сўраб-суриштиришни, физикал кўрикни, клиник текширишни, замонавий лаборатор-инструментал текширишлар, биопсия, операция ва секция материалларини морфологик таҳлил қилишни олиб бориш ва интерпретация қилиш.

¹ УК- умумий компетенция

УКК 1². Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббӣёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК 2. Касбий фаолиятни такомиллаштириш мақсадида назарий ва амалий маҳоратни қўллаган ҳолда қарорларни излашга асосланган далилий тиббӣётнинг кўп масалаларини ўз ичига олган тамойилларга таяниб тиббий маълумотларни тизимли таҳлил қилишни шаклланишига қобилият ва тайёргарлик;

УКК 3. Келажакда профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик кўриш.

Модул давомида ўқув амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг ўқув амалиётини 2-сон факультет ва госпитал терапия кафедрасининг ўқув ҳоналарида ўтказилади. Амалий кўникмаларга (уқувлар) ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб-анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабалар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб-анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намоиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни қадамма қадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намоиш этилади, алгоритм асосида босқичма босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустақил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, волонтерларда кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кейинчалик умумлаштирган ҳолда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг беморда қўллашга рухсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш

² УКК – умумий касбий компетенция

мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Муляжляр, волонтерлар, асбоб анжомлар бўлиши лозим ва керакли шарт шароитлар (максимал даражада иш шароитига яқин моделлаштирилган) яратилиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намоиш этилиши, танқидий муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма афтоматизм даражасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани беморда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли хил клиник ҳолатларда (шу жумладан шошилиш ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалалар ва тестлар тўплами, кейслар, клиник протоколлар, диагностика ва даволаш стандартлари, ўргатувчи касаллик тарихлари ва амбулатор карталар ва х.к. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморларда, турли хил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб ҳисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, касаллик тарихини ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар.

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

6-семестр:

1. Ташқи нафас функциясини ўрганиш.
2. Ўпканинг йирингли касалликлари: ўпка абсцесси ва гангренаси.
3. Бронхоэктатик касаллик.
4. Ўпканинг интерстициал касалликлари. Саркаидоз. Фиброзланувчи альвеолит.
5. Ўпканинг сурункали обструктив касаллиги.
6. Бронхиал астма.
7. Ўпка артерияси тромбоземболияси.
8. Ўткир чап қоринча етишмовчилиги. Юрак астмаси ва ўпка шиши.
9. Нейроциркулятор дистония.
10. Ўткир коронар синдром.
11. Аорта аневризмаси.
12. Лериш синдроми.
13. Юракнинг туғма нуқсонлари.
14. Антиаритмик дори воситалар таснифи.
15. Юракнинг импульс ўтказиш системаси.
16. Юрак ритм ва ўтказувчанлиги бузилишининг мураккаб турлари: Фредерик синдром, қоринчаларнинг вақтидан олдин қисқариши.
17. Коронароангиография.
18. Юрак ритм ва ўтказувчанлиги бузилишида даволашнинг инвазив усуллари.
19. Симптоматик артериал гипертензиялар дифференциал диагностикаси.
20. Гипотензив дори воситалар классификацияси.

7-8 семестр:

1. Бўғим касалликларини замонавий текшириш усуллари.
2. Бўғим синдроми қиёсий таққослаш.
3. Бириктирувчи тўқима диффуз касалликларини замонавий текшириш усуллари.
4. Антифосфолипид синдром.
5. Умуртқаларт остеохондрози. Спондилёз. Спондилоартроз.
6. Ревматик полимиалгия.
7. Полииндром ревматизм.
8. Шарп синдроми.
9. Шегрен касаллиги.

10. Яллиғланишга қарши ностероид ва стероид дори воситалари классификацияси. Қарши кўрсатма ва ножўя таъсирлари.
11. Кардия ахалазияси.
12. Гастроэзофагеал рефлюкс касаллиги.
13. Баррет қизилўнгачи.
14. Ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яра касаллиги асоратлари, диагностикаси.
15. Вильсон-Кановалова касаллиги.
16. Ўт йўллари дискинезияси.
17. Крон касаллиги.
18. Ичак дисбактериози.
19. Уиппл касаллиги.
20. Ичак таъсирланиш синдроми.
21. Буйрак касалликлари замонавий текширув усуллари.
22. Тубулоинтерстициал нефропатиялар.
23. Сийдик тош касаллиги.
24. Ўринбосар терапия: гемодиализ, плазмаферез. Буйрак тансплантацияси.
25. Ўткир буйрак етишмовчилиги.
26. Нефротик криз.
27. Интерстициал нефрит.
28. Буйрак поликистози.
29. Диуретик дори востилари классификацияси. Кўрсатма, қарши кўрсатма, ножўя таъсирлари.
30. Тизимли касалликларда буйракларнинг шикастланиши.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Ички касалликлар модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модули тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:

- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;
- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;
- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалаларни ечиш;
- кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;
- график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;
- кроссвордлар тузиш ва ечиш;

– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустақил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Ички касалликлар модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқарида ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари муляж ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жиҳатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган рўйхат асосида навбатчи шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган пациентлар (беморлар) курациясини ўтказиш ва олиб бориш, дори билан даволаш таҳлилини ёзиш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жиҳатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- беморларни курация қилишда даволовчи ёки навбатчи шифокор билан биргаликда иштирок этиш;

- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш тамойиллари ҳақида суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

- CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.

- кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Ички касалликлар модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Ички касалликлар модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат(ОН);
- якуний назорат (ЯН)

Модулга ажратилган 12,0 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Ички касалликлар модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва волонтерда ишлаш маълумотларини ўрганиш, амалий кўникмаларни қадамма-қадам бажариш, беморлар билан ишлаш, клиник аудит ёзиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган ҳолда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун ажратилган 12,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

6-семестр – 5,0 кредит

Жорий назорат – 5,0 кредит

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

7- семестр – 5,0 кредит

Жорий назорат – 5,0 кредит

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

8- семестр – 2,0 кредит

Жорий назорат – 2,0 кредит

Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба 6 семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида ЯН (синов)га киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун ЯН (синов)гача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтингни қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	«аъло» – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллаш олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши;	5	аъло

			<p>модул дастурида тавсия этилган асосий ва кўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши;</p> <p>модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллаш олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
81-85	В	«жуда яхши» – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	<p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши;</p> <p>терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаш;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;</p> <p>стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши;</p> <p>амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намоён қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллаш олиши, бажарилган иш</p>	4	яхши

			<p>натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;</p> <p>модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;</p> <p>ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
71-80	С	«яхши» – ўргача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	<p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан;</p> <p>терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил баргараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;</p> <p>стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан;</p> <p>амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри</p>		

			<p>(лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;</p> <p>модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;</p> <p>ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;</p>		
60-70	D	«қоникарли» – сушт натижа, кўпол камчиликлар билан	<p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиладиган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p>	3	Қони қарли

			<p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
55-59	Е	«ўрта» – минимал натижага тенг	<p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва хатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллаш олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
31-54	FX	«қониқарсиз» – минимал даражадаги билимларни олиш учун	<p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса;</p> <p>илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий</p>	2	Қони қарсиз

		кўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	мантикий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		
0-30	F	«мутлоқ қониқарсиз» – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантикий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Ички касалликлар модули бўйича бўйича ОН семестрда бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган тарабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан ёзма, оғзаки ёки тест (OSKE) шаклларида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба ЯНга қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудирини томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ЯНни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ЯН натижалари бекор қилинади ва қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ЯНдан ўтолмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ЯНдан ўтолмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Гадаев А.Г. Ички касалликлар, Дарслик. Т: Турон Замин Зиё, 2021 й. (лотин).
2. Гадаев А.Г. Ички касалликлар, Дарслик. Т: Турон Замин Зиё, 2018 й.

3. Гадаев А.Г. Каримов М.Ш. Ички касалликлар пропедевтикаси. Дарслик. Т. 2018.

5.2. Қўшимча адабиётлар

4. Nabiyeva D.A., Muhammadiyeva S.M. Bihiktiruvchi to'qimaning tizimli kasalliklari. O'quv qo'llanma. Toshkent, 2020 y.
5. Нуриллаева Н.М., Хасанова Н.А. ва бошқалар. Холтер мониторинг асослари. Ўқув қўлланма. Тошкент. 2019 й.
6. Гадаев А.Г., Розиков А.А., Рахимова М.Э. Амалий электрокардиография. - Тошкент. Турон Замин Зиё нашриёти. 2016 й.
7. Мурашко В.В., Струтынский А.В. Электрокардиография, учебное пособие. Москва. 2019г.
8. Ройтберг Г.Е., Струтынский А.В. Внутренние болезни. Система органов дыхания. Учебное пособие. Москва. 2018г. (электрон).
9. Ройтберг Г.Е., Струтынский А.В. Внутренние болезни. Сердечно-сосудистая система. Учебное пособие. Москва. 2019г.
10. Ройтберг Г.Е., Струтынский А.В. Внутренние болезни. Система органов пищеварения. Учебное пособие. Москва. 2018г.
11. Моисеева В.С., Мартынова А.И., Мухина Н.А. Внутренние болезни. Учебник в двух томах. Москва. 2012 г.
12. Harrison's Textbook Principles of Internal Medicine-19th Edition – 2015.

5.3. Интернет сайтлар:

13. www.medlook.ru
14. www.medbok.ru
15. www.medicum.ru
16. www.medtext.ru
17. www.medkniga.ru
18. www.cardioline.ru
19. www: <http://buks.ru/book>; [http:// asp 2013. ru/medicine/01/medicine 100645](http://asp.2013.ru/medicine/01/medicine_100645);
20. [http:// medprom.ru/ medprom](http://medprom.ru/medprom); <http://>
21. www.docs.pp.ru
22. www.ziyonet.uz;
23. www.lex.uz;
24. [www. cardiosite.ru](http://www.cardiosite.ru);
25. [www. cardiologia.ru](http://www.cardiologia.ru);
26. www.bilim.uz;
27. www.gov.uz;
28. www.mf.uz.

**ТЕРАПИЯ:
“ИЧКИ КАСАЛЛИКЛАР” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС**

Терапия: “Ички касалликлар” модулидан силлабус			
Модулнинг тўлиқ номи	Ички касалликлар		
Модул коди: 3.03	Кредит ҳажми: умумий - 12,0 кредит Шундан: <i>6-семестр – 5,0 кредит</i> Жорий назорат – 5,0 кредит Оралик назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) <i>7- семестр – 5,0 кредит</i> Жорий назорат – 5,0 кредит Оралик назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) <i>8- семестр – 2,0 кредит</i> Жорий назорат – 2,0 кредит Яқуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 6,7,8-семестр	ECTS value: 12
Таълим йўналиши	5510100 – «Даволаш иши» 5111000 – «Профессинал таълим (5510100-Даволаш иши)»	3-4 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	42 кун		
Ўқув соатлари ҳажми:	Жами соат:	432	
	Шунингдек:		
	маъруза	36	
	амалий машғулот	108	
	клиник ўқув амалиёти	108	
	мустақил таълим	180	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси, Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, Фаробий кўчаси, 2-уй		
Кафедра номи	ТГА 1-сон факультет ва госпитал терапия кафедраси		
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Ички касалликлар модули бўлажак мутахассисни қишлоқ оилавий поликлиника ва оилавий поликлиникаларда касалликларни олдини		

	олиш, ташхислаш, даволаш ва реабилитация ўтказиш модули бўлиб ҳисобланади.
Пререквизитлар	Гистология, биология, нормал ва патологик физиология, нормал ва патологик анатомия ва х.к.
Постреквизитлар	Клиник олди ва клиник модуллар блоки
Модулнинг мақсади	Ички касалликлар профилактикаси, ташхиси, дифференциал ташхиси, умумий терапияси, реабилитацияси усулларининг назарий ва амалий асосларини ўргатишдан иборат, шунингдек, талабаларда ички касалликлар қонуниятларини ўрганиш, терапевтик дунёқараш асосларини илмий-методологик шакллантириш, ички касалликлар ҳақида тўлиқ тасаввурга эга бўлиш, талабаларни фаннинг назарий асослари билан таништириш, ички касалликларнинг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси, хавф гуруҳларини аниқлаш, ички касалликлар олди ҳолатлари ва касалликларини даволаш, ички касалликларнинг асосий нозологик шакллари, уларнинг профилактикаси ва эрта диагностикасини ўрганиш ҳамда замонавий даволаш усулларига кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни билиш. Бўлажак мутахассисда организм ҳолатини объектив баҳолашга асосланган клиник фикрлашни шакллантириш.
Модулнинг вазифалари	<ul style="list-style-type: none"> – ички касалликлар этиологияси, патогенези, клиникаси, таснифи, клиник кўринишлари, қиёсий ташхислаш, асоратлари, давоси ва профилактикаси бўйича билимларни шакллантириш; – аъзолар системаси бўйича касаллардан анамнез йиғиш ва текширишлар ўтказиш малакасини ривожлантириш; – касалликларнинг асосий клиник мезонларини аниқлашни ўргатиш; – талабаларда дастлабки ва клиник ташхис қўйиш, текшириш режаси ва врач тактикасини тузиш; – лаборатор ва инструментал текшириш усуллари натижаларини интерпретация қилишни ўргатиш; – беморга комплекс даво буюриш ва даво самарадорлигини аниқлаш жараёнларини ўргатиш.

<p>Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига кўйиладиган талаблар</p>	<p>6-семестр якунида:</p> <p>Талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> – энг кўп тарқалган нафас олиш аъзолари ва юрак қон-томир касалликларининг этиологияси, патогенези, классификацияси, клиникаси, асоратларини билиш, касалликка ташхис қўйиш, текширув ва комплекс даволаш режасини тузиш; – балғамни бактериологик экиш, плевра бўшлиғини пункцияси, бронхография, спирография, бронхоскопия, эхокардиография, юрак қон томирлари доплерографияси рақамли рентгенография, компьютер томография, ядро-магнит резонанс томография, ангиография ва юрак катетеризацияси тўғрисида тасаввурга эга бўлиши; – беморлардан анамнестик маълумотларни йиға билиш (касаллик ва ҳаёт анамнези). Физикал текширув усулларига асосланган ҳолда беморларни органлар бўйича умумий кўрикдан ўтказиш; – тахминий ташхисни шакллантириш ва асослаш, беморни текшириш режасини тузиш; – умумий клиник лаборатор текширувлар натижаларини: умумий қон ва сийдик таҳлили, қоннинг биохимик таҳлили, умумий балғам таҳлили, натижаларини интерпретация қила олиш, – клиник ва якуний ташхис қўйиш, ташхисни асослаш, режали давони тавсия этишни, касаллик асоратлари ва уларнинг олдини олишни билиши ва улардан фойдалана олиши; – юрак қон-томир тизими касалликларини текшириш; – беморни профессионал сўроқ ва кўрикдан ўтказиш; – нафас олиш ҳамда юрак қон-томирлари тизими касалликларида инструментал текширув усуллари: кўкрак қафасининг рентгенографияси, ташқи нафас фаолиятини текшириш, пикфлоуметрия, қон босимини тўғри ўлчаш, ЭКГ олиш ва натижани интерпритация қилиш, ЭхоКГ текшируви натижаларини таҳлил қилиш – касаллик тарихини тўғри юритиш каби малакаларга (шу жумладан амалий кўникмаларига эга бўлиши керак). <p>8-семестр якунида:</p> <p>Талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> – энг кўп тарқалган ревматологик, гастроэнтерологик, нефрологик, касалликларининг этиологияси, патогенези, классификацияси клиникаси, асоратларини билиш, қиёсий таққослаш, касалликка ташхис қўйиш, текширув ва комплекс даволаш режасини тузиш; – артроскопия, тери-мушак лоскути биопсияси, меъда-ичак трактини эндоскопик текшируви, умумий ва экскретор урография, буйрак артериялари ангиографияси қорин бўшлиғи пункцияси тўғрисида тасаввурга эга бўлиши; – беморлардан анамнестик маълумотларни йиға билиш (касаллик
--	--

	<p>ва ҳаёт анамнези), физикал текширув усулларига асосланган ҳолда беморларни органлар бўйича умумий кўриқдан ўтказиш;</p> <ul style="list-style-type: none"> – тахминий ташхисни шакллантириш ва асослаш, беморни текшириш режасини тузиш; – умумий клиник лаборатор текширувлар натижаларини: умумий қон ва сийдик таҳлили, қоннинг биохимик таҳлили, ошқозон ширасини текшириш, тимол ва сулема синамалари, Зимницкий ва Нечипоренко синамаларини копрограмма, ахлатнинг бактериологик экма натижаларини интерпретация қила олиш – клиник ва якуний ташхис қўйиш ва асослаш, режали даволашни тавсия этишни, касаллик асоратлари ва уларнинг олдини олишни билиши ва улардан фойдалана олиши; – ревматологик, гастроэнтерологик, нефрологик касалликлар билан оғриган беморларни текшириш; – беморни профессионал сўроқ ва кўриқдан ўтказиш; – қоннинг умумий, биохимик иммунологик, серологик таҳлили, синовиал суюқлик таҳлили натижаларини интерпритация қилиш, меъда-ичак трактини эндоскопик текшируви, барийли рентгенография, умумий ва экскретор урография, ички аъзолар УТТ текшируви натижалари асосида хулоса қилиш; – касаллик тарихини тўғри юритиш каби малакаларга (шу жумладан амалий кўникмаларига эга бўлиши керак).
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий машғулотлар, клиник ўқув амалиёт
Таъминот	ўқув методик ишланмалар (дарсликлар, қўлланмалар, ўқув-методик тавсияномалар, тест саволлари ва ситуацион масалалар тўплами ва ҳ.к.), мультимедия ўргатувчи ва назорат қилувчи компьютер дастурлари, видеороликлар, презентациялар, тематик бемор, касаллик тарихи.

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

6-семестр якунида:

1. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликларининг тарқалганлиги, этиологияси, патогенези, таснифи, асосий симптомлари, ташхиси, дифференциал ташхиси;
2. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликларини замонавий даволаш усуллари;
3. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликларининг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси;

8 -семестр якунида:

1. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари тизимлари касалликларининг тарқалганлиги, этиологияси, патогенези, таснифи, асосий симптомлари, ташхис мезонлари, ташхиси, дифференциал ташхиси;
2. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари тизимлари касалликларини замонавий даволаш усуллари;
3. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари тизимлари касалликларининг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси;
4. Буйрак касалликларининг тарқалганлиги, этиологияси, патогенези, таснифи, асосий симптомлари, ташхис мезонлари, ташхиси, дифференциал ташхиси;
5. Буйрак касалликларини замонавий даволаш усуллари;
6. Буйрак касалликларининг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

6-семестр якунида:

1. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликлари профилактикасида «хавф гуруҳини» аниқлай билиш;
2. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликлари симптоми ва синдромларига асосан дифференциал ташхис ўтказиши билиш;
3. Нафас тизими ва юрак-қон томир касалликларида текширув ва комплекс даво режасини тузиш;
4. Пикфлоуметрия ўтказиш;
5. Нафас ва юрак-қон томир касалликларида лаборатор текширувлар натижаларини интерпретация қила олиш;
6. Рентгенография, ЭКГ, ФКГ, ЭхоКГ, Компьютер томография, ядро-магнит резонанс томография натижаларини интерпретация қилиш;
7. Гипертоник кризда биринчи ёрдам кўрсатиш;
8. Стенокардия хуружида биринчи ёрдам кўрсатиш;
9. Миокард инфаркти хуружида биринчи ёрдам кўрсатиш.

8 -семестр якунида:

1. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари тизимлари касалликлари профилактикасида «хавф гуруҳини» аниқлай билиш;
2. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари тизимлари касалликлари симптоми ва синдромларига асосан ташхис қўйиш, дифференциал ташхис ўтказиши билиш, текширув ва комплекс даво режасини тузиш;
3. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари, сийдик ажратиш тизимлари касалликларида лаборатор текширувлар натижаларини интерпретация қила олиш;

4. Ревматик касалликлар, ошқозон-ичак ва жигар-ўт йўллари, сийдик ажратиш тизимлари касалликларида инструментал текширувлар (УТТ, ЭГДФС, биарийли рентгеноскопия, фиброскан, колоноскопия, биопсия, умумий ва экскретор урография) хулосаларини интерпретация қила олиш;
5. Бўғим бурчагини аниқлаш;
6. Бўғим айланасини ўлчаш;
7. Кушелёвский 1,2,3 синамаларини аниқлаш;
8. Сурункали буйрак касаллигида коптокчалар фильтрацияси тезлигини ҳисоблаш. (Коккрофт-Голт формуласи);
9. Сурункали буйрак касаллигида коптокчалар фильтрацияси тезлигини ҳисоблаш. (Коккрофт-Голт формуласи);
10. Нефротик кризда шошилинич ёрдам кўрсатиш.